Svar på skriftligt spörsmål SSS 46/2025 rd

Svar på skriftligt spörsmål om resurserna för sysselsättningstjänster

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 46/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Laura Meriluoto /vänst:

> Hur bedömer regeringen att kommunerna för närvarande klarar av att ordna sysselsättningstjänster,
>
> är regeringen beredd att öka sysselsättningstjänsternas resurser och
>
> är regeringen beredd att lätta på regleringen gällande kundernas serviceprocess för att minska byråkratin?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Arbets- och näringstjänsterna överfördes till kommunerna från och med den 1 januari 2025. Ändringen gör det möjligt att förbättra både de arbetssökandes och arbetsgivarnas tjänster och stärka sysselsättningen nära människan, eftersom kommunerna och områdena känner väl situationen på sin egen arbetsmarknad. I samband med beredningen av överföringen av organiseringsansvaret för arbetskraftsservice ansåg man att ordnandet av arbetskraftsservice utgör en ny statsandelsuppgift för kommunerna. I samband med reformen ökade kommunernas statsandelar med det belopp som annars skulle ha budgeterats för ordnande av arbetskraftsservice i statsbudgeten, om reformen inte hade genomförts. Anslagen har inte ändrats utan granskning av kommunernas uppgifter. Uppgiften att ordna arbetskraftsservice har minskats i samma grad som anslagsändringarna. I övergångsskedet ersätts kommunerna dessutom semesterlöneskulden för den personal som överförts från staten samt sådana bindningar till stöd- och ersättningsbeslut som överförts till arbetskraftsmyndigheterna och som gäller tiden före överföringen av organiseringsansvaret.

Finansieringen som överfördes till ordnandet av arbetskraftsservice uppgick till cirka 589,3 miljoner euro. Kommunerna har haft möjlighet att budgetera mer eller mindre anslag för ordnande av arbetskraftsservice än den kalkylerade statsandelen, och dessutom kan kommunerna främja sysselsättningen även med andra metoder än de tjänster som föreskrivs i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Den så kallade sporrande finansieringsmodellen borde styra kommunernas verksamhet så att det alltid är lönsamt att ordna effektiva och kostnadseffektiva tjänster. Finansieringen av arbetskraftsservicen via statsandelen för kommunal basservice är i linje med målet i

regeringsprogrammet att man vid fastställandet av finansieringen av kommunernas uppgifter betonas de icke-öronmärkta statsandelarna framom statsunderstöd.

Reformens konsekvenser och inledande skeden följs upp mycket noggrant. Med tanke på att reformen har varit i kraft i mindre än tre månader är det för tidigt att dra några betydande slutsatser om genomförandet av reformen. I och med överföringen av ansvaret för att ordna arbetskraftsservice har staten inte heller behörighet att ordna offentlig arbetskraftsservice, utan det är kommunernas uppgift att genomföra den på ett ändamålsenligt sätt och det vore bra att nu ge tid för detta arbete. På kort sikt är alltså ordnandet av arbetskraftsservice beroende av kommunernas beslut och det är nu viktigt ge kommunerna arbetsro. Staten kan påverka ordnandet av arbetskraftsservice främst genom ändringar i lagen om ordnande av arbetskraftsservice, vilket inte är en snabbverkande åtgärd.

I reformen av kundservicemodellen som genomfördes 2022 ökades antalet tjänstemän som arbetar med service för personkunder vid arbets- och näringsbyråerna samt kommunförsöken med cirka 1 200 årsverken. Ökningen av antalet anställda motsvarade cirka 40 procent av arbets- och näringsbyråernas totala personalantal och nästan 60 procent av den uppskattade arbetsmängden för servicen för personkunder jämfört med 2019 års nivå. I och med ökningen kom antalet kundtjänstanställda inom arbetsförvaltningen i Finland nära de övriga nordiska länderna.

Den nuvarande kundservicemodellen för arbetssökande kunder har kritiserats för att vara för detaljerad och schematisk. Regeringen håller som bäst på att bereda en regeringsproposition som syftar till att utveckla arbetskraftsservicen. I propositionen föreslås ett flertal reformer i kundservicemodellen som skulle ge arbetskraftsmyndigheterna större handlingsutrymme och möjligheter att fördela resurser på det sätt som de anser vara mest ändamålsenligt. I propositionen föreslås att verkställandet av kundservicemodellen görs lättare genom att arbetskraftsmyndigheternas prövningsrätt gällande ordnande av kundmöten ökas. Enligt propositionen grundar sig kundservicemodellen i fortsättningen betydligt mer på varje kunds individuella servicebehov än vad den gör idag. På så sätt kan personalresurserna fördelas bättre än tidigare till att betjäna de kunder som har störst nytta av dem. I propositionen föreslås dessutom ändringar för att förenkla lagstiftningen om skyldigheten att söka arbete. I och med förenklingen skulle man kunna slopa en del av undantagsbestämmelserna i lagstiftningen och på så sätt minska byråkratin i anslutning till skyldigheten att söka arbete. Ändringarna gäller bland annat deltidsanställda, vars arbetstimmar man genom propositionen strävar efter att öka i enlighet med målen i regeringsprogrammet.

Helsingfors 13.3.2025

Arbetsminister Arto Satonen